

Noor loeb!?

Liina Vagula
Tartu, 10.04.2024

Mina

2011. aasta PÕK

Katkend kirjanduse ainekavast

► II kooliastme soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis” või „Vennikese ja tema sõprade lood”, Andrus Kiviräha „Sirli, Siim ja saladused”, Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar”, Jaan Krossi „Mardileib”, Jaan Rannapi „Viimane valgesulg”, Eno Raua „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”, Erich Kästneri „Veel üks Lotte”, James Krüssi „Timm Thaler ehk müüdnud naer”, Astrid Lindgreni „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”, Ferenc Molnári „Pal-tänava poisid”, Christine Nöstlingeri „Vahetuslaps”, Joanne Kathleen Rowlingi „Harry Potter ja tarkade kivi”, John Ronald Reuel Tolkieni „Kääbik”, Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”, vähemalt üks uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

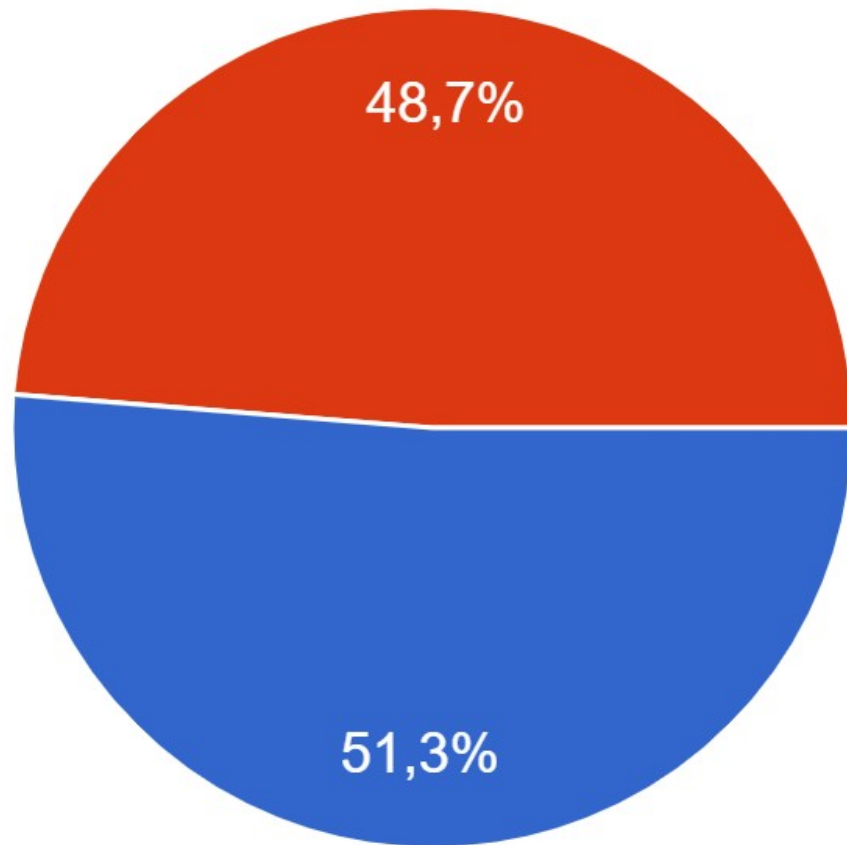
► II kooliastme soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Eduard Bornhöhe „Tasuja” või „Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimsed päevad”, Oskar Lutsu „Kevade”, Sass Henno „Mina olin siin”, August Kitzbergi „Libahunt”, Albert Kivikase „Nimed marmortahvilil”, Andrus Kiviräha „Rehepapp”, Lydia Koidula „Säärane mulk”, Diana Leesalu „Mängult on päriselt”, Helga Nõu „Kuues sõrm”, „Pea suu!” või muu noorsooromaan, Katrin Reimuse „Haldjatants”, Anton Hansen Tammsaare „Kõrboja peremees”, Aidi Valliku „Kuidas elad, Ann?” või „Mis teha, Ann?” või „Mis sinuga juhtus, Ann?”, Eduard Vilde „Pisuhänd”, Paulo Coelho „Alkeemik”, William Goldingi „Kärbeste jumal”, George Orwelli „Loomade farm”, Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints”, üks Terry Pratchetti romaan omal valikul, üks Agatha Christie või Arthur Conan Doyle'i romaan omal valikul, üks reisikiri omal valikul, vähemalt üks uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu igal aastal, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

ÕPILANE ARVAB ...

Kas sulle meeldib lugeda?

POISS

■ EI ■ JAH

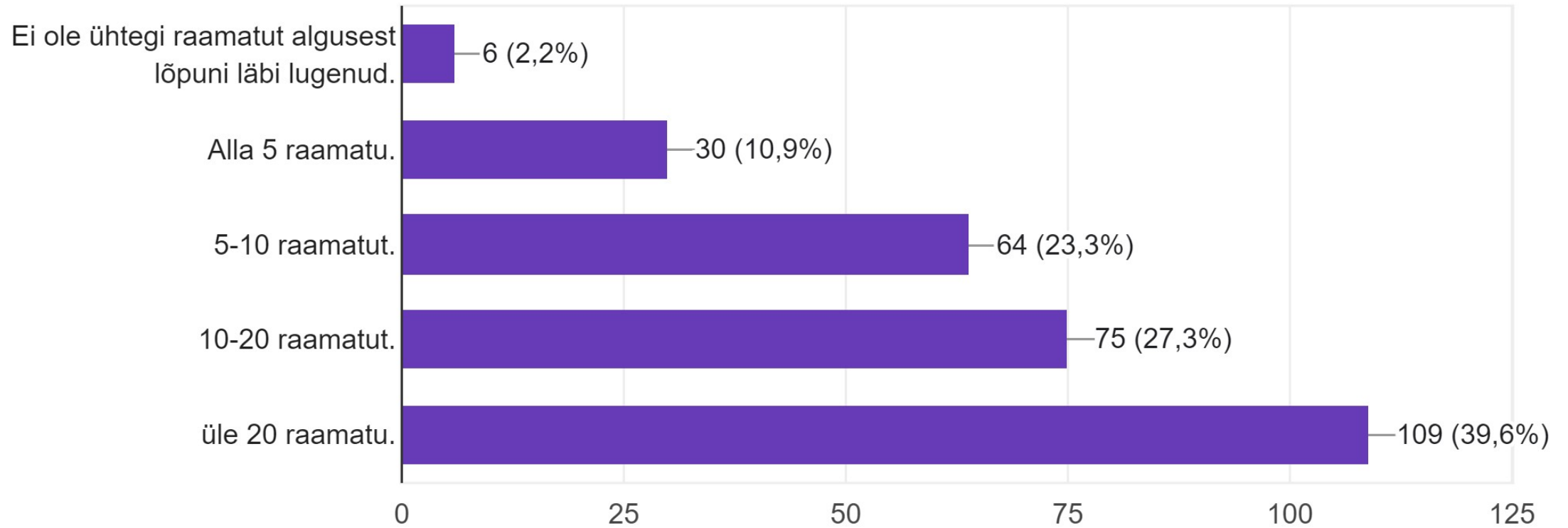
TÜDRUK

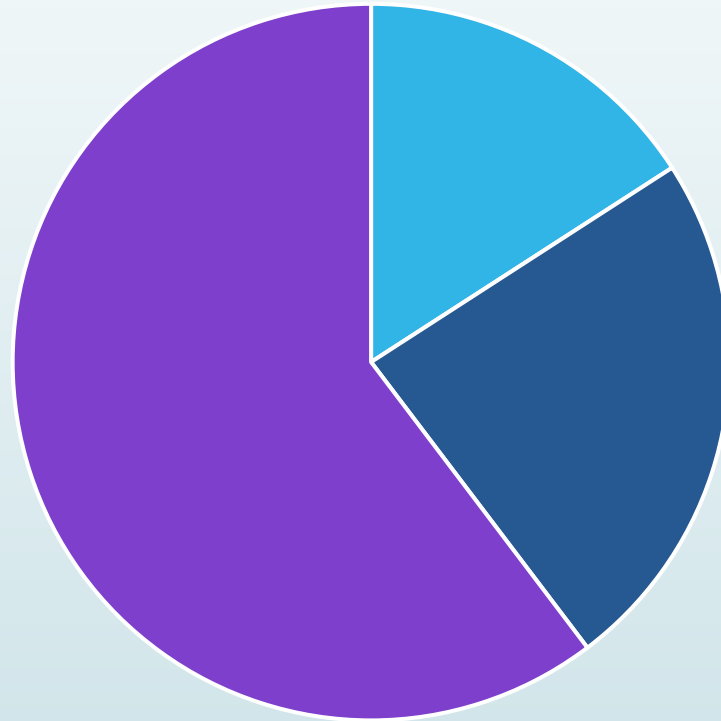
■ EI ■ JAH

5. Mitu raamatut oled sa elu jooksul algusest lõpuni läbi lugenud?

275 vastust

Kui tihti saad kirjanduse tunnis ise valida, millist raamatut lugeda ja hindele vastata?

■ Mitte kunagi. ■ Enamasti. ■ Mõnikord.

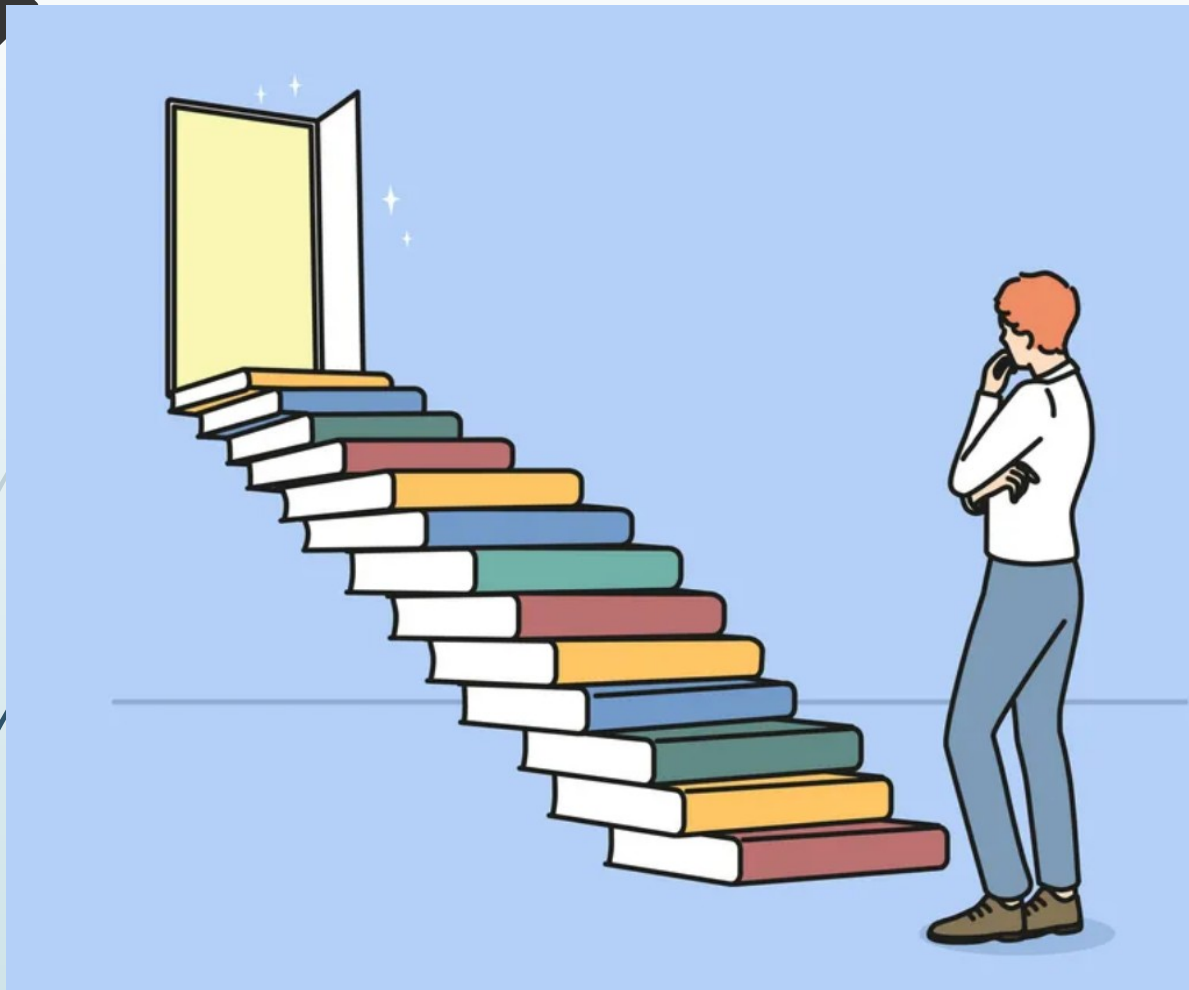
Miks ei meeldi lugeda?

Vastanuid	Miks?
55	Raamatud on igavad.
19	Ei huvita.
16	Võtab palju aega.
14	Keskendumis/lugemisraskused.
10	Ma pole eriti huvitavaid leidnud.
5	Ei viitsi.
5	Sest mulle ei meeldi.
3	Sest ma ei jõua lugeda, vaid pean lugema kohustuslikku kirjandust, mis ei meeldi üldse.
3	Mulle meeldib rohkem videosid ja filme vaadata.
1	Sest, et sellega läheb kaua aega ja õpetaja tahab, et me teeksime konspekti raamatust
1	Mulle meeldivad ainult oma lemmikirjaniku raamatud, mis on inglise keeles.

Mida saan mina kui õpetaja muuta?

Minu kui õpetaja eesmärk

UUED VÄLJAKUTSED –
Loeks midagi teistsugust!

ELAMUS –
See raamat ajas mind
naerma/ajas nutma.

HUVI TEKITAMINE –
See raamat ei olnudki
igav!

VÕIMETEKOHANE TEKST –
Ma saan aru, mida ma
loen!

Kuidas uus
õppekava
mind toetab?

1. PK ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

<https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Kirjandus>

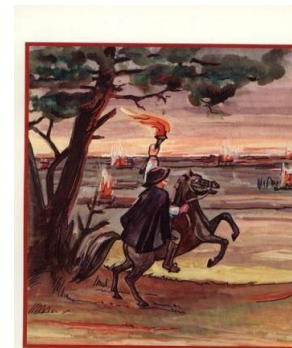
KATKEND:

Põhikooli raamatuvaliku põhikriteerium on ikkagi see, et kirjandus peab olema õpilasele huvitav ja atraktiivne, et ta ei tajuks lugemist tüütu kohustusena, vaid võimalusena kogeda midagi vahvat, kasulikku ja arendavat. Lähtuma peab muu hulgas õpilase lugemiskogemusest ja tema tekstikasutustavadest. Seepärast võiks kaasata ilukirjanduslikke vorme, millega õpilane iga päev nagunii kokku puutub (nt veebipäevikud, räppluule, elulood, arvutimängunarratiivid.)

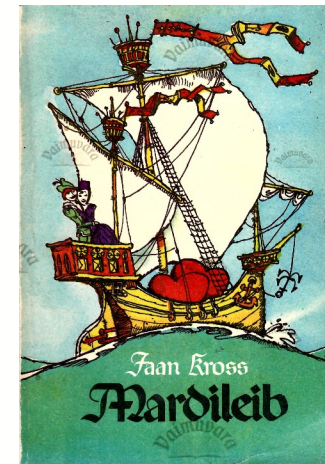
PRÕK 2023

II kooliastmes
kuuluvad olulise
lugemisvara
hulka:

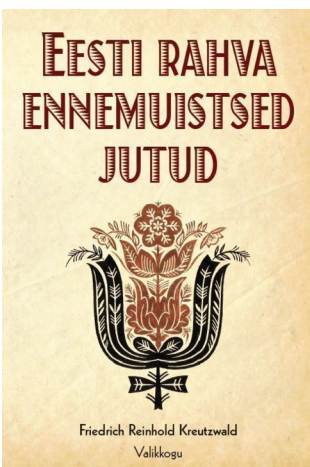
(... või muud eesti
muinasjutu- või
muistendikogumikud.)

Eduard Põrnik
Kasuja

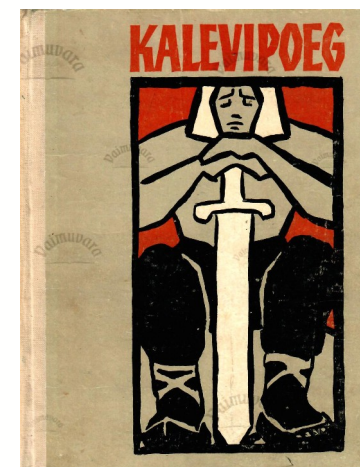

Jaan Kross
Mardileib

**EESTI RAHVA
ENNEMUISTSED
JUTUD**

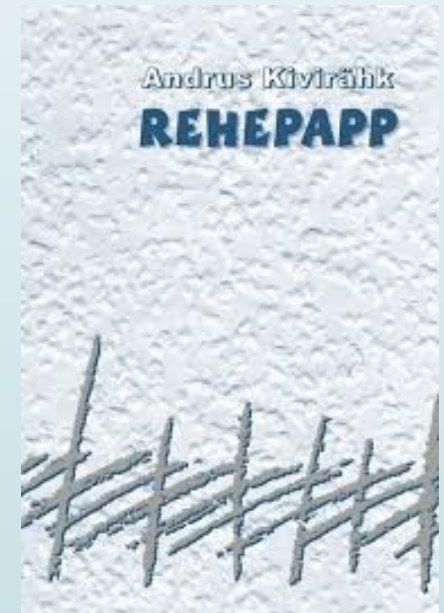
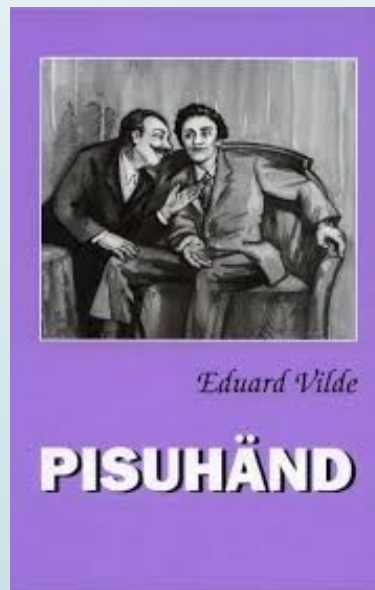
Friedrich Reinhold Kreutzwald
Valikkogu

KALEVIPOEG

PRÕK 2023

III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka:

PRÕK 2023

Eesti luule esindusautorid põhikoolis on

Lydia Koidula

Juhan Liiv

Marie Under

Hando Runnel

Leelo Tungal

PRÕK 2023

/---/ Tervikteose valik on **üldjuhul õpetaja otsustada**, kuid arvestada tuleks nii õpilaste eelistusi ja huvisid kui ka võimeid ja vajadusi.

Kindlasti peaks noor lugema nii **PROOSAT, DRAAMAT kui ka LUULET.**

II kooliastmes tuleks tervikteosena lugeda veel vähemalt **ühte reisikirjeldust ja elulooraamatut.**

III kooliastmes võiks rõhuda eri žanris ja stiilis tekstide lugemisele, näiteks tuleks õpilastel lugeda **nii reaalelulisi kui ka fantastilisi narratiive, ajaloolist proosat, seiklus- ja põnevusjutte, ulme-, krimikirjandust jms.**

Veel ...

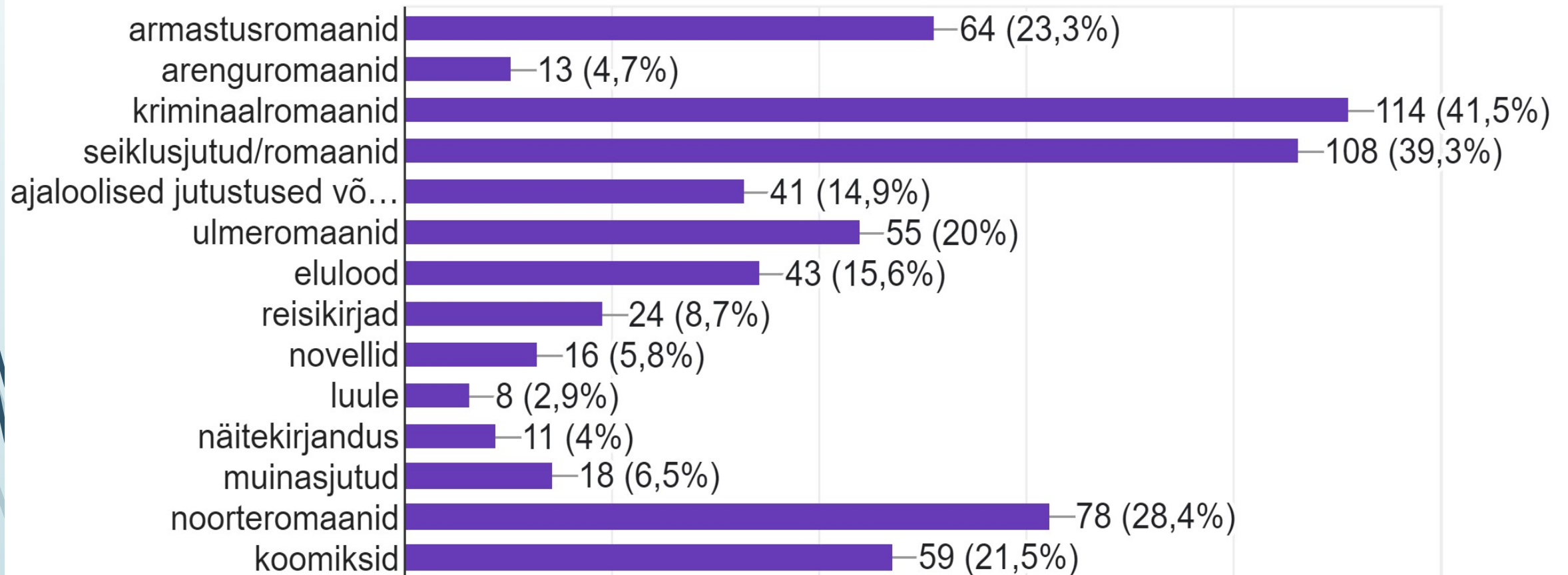
- ▶ Põhikooli kirjanduse ainekava õppesisus on esitatud soovituslike teoste nimekiri, mis on abiks tööd alustavale õpetajale, õpikute autoritele, lugemike koostajaile.
- ▶ Kui noorte lugemiseelistused on mingis vanuses liiga ühekülgsed, **ei maksa nende lugemissoove eirata ega hukka mõista**, sest üht tüüpi raamatute eelistamisest võib ühel päeval välja kasvada sootuks rikkalikum maitseampluaa.

Mida siis
õpilased
tahaksid
lugeeda?

9. Märgi ära, milliseid teoseid eelistad lugeda.

275 vastust

Mida teha, et õpilastele meeldiks lugeda?

Tüdruk, 9. klass :

See, et igaüks **tunnetab ja uurib ennast**, mis neile põnevust pakub. Väiksenä mulle ei meeldinud lugeda, sest kõik tundus igav, kuid kui ma **leidsin raamatud, mis mulle päriselt meeldisid**, sain rohkem aru, mis tüüpi raamatud mulle meeldivad jne. Tuleb ainult proovida ja ennast tunnetada ja siis lugeda.

Tüdruk, 9. klass:

Õpilastele võiks pakkuda mitmekesiseid ja huvitavaid lugemismaterjale, mis kajastavad nende **huve ja kogemusi**. Samuti võiks korraldada **lugemisüritusi, lugemisvõistlusi** või **raamatuklubisid**, et innustada neid aktiivselt osalema ja jagama lugemiselamusi teistega. Lisaks võiks **õpetajad ja vanemad näidata eeskujult**, lugedes ise regulaarselt ja rääkides lugemise olulisusest.

Tüdruk, 8. klass:

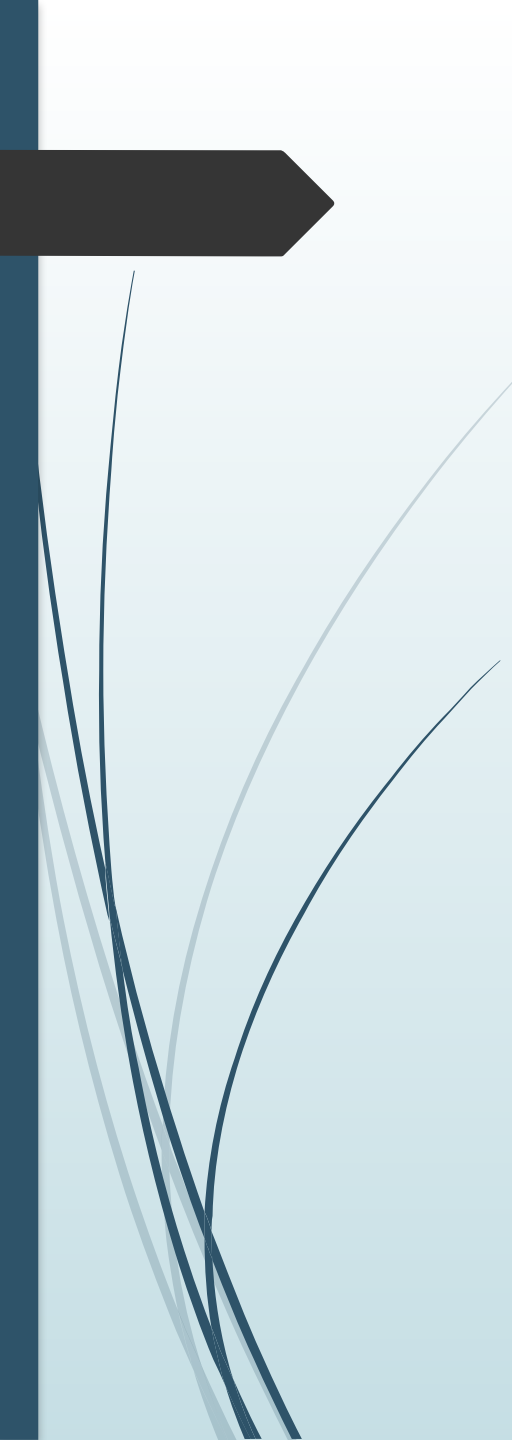
Tutvustada rohkem erinevaid autoreid ja lugusid ning tuua välja raamatud, millest pole filme/sarju, kuid jutustavad sama põneva loo. Kedagi ei saa samas sundida, sest kui inimesel ei olegi tekkinud olukorda, kus ta peaks kasutama oma kujutlusvõimet ja lugemist koos, teeb see talle lugemise raskeks.

Tüdruk, 9. klass:

Teil endal said vist mõtted otsa jah? Ma arvan et lihtsalt tutvustada ja aidata leida õpilaselt õiget žanri, aga mitte õpetaja, vaid sõber või raamatukogu töötaja sest õpetajad ei meeldi õpilastele :)

Mida saaks veel teha? (Õpilaste arvamus)

- **Lasta õpilastel ise valida raamatuid. (59 VASTANUT)**
- **Soovitada häid/huvitavaid raamatuid. (20 vastanut**
- Rohkem lugeda selliseid raamatuid, mis päriselt kõnetaksid noori.
- Pigem arutleda raamatute üle, mitte laste neid hindele vastata.
- **Võiks olla lugemistunnid.**
- **Teha huviring, kus õpilased saaksid valida raamatut ja lugeda seda.**
- Võtta telefon käest ära ja rääkida nendega päris maailmast.
- **Rohkem reklaamida, kuidas raamatu lugemine on meelelahutuslik.**

-
- **Atraktiivsemad raamatud** (pildid, kaas, teksti suurus jms)
 - Valida huvitavamad teosed ja vähendada kodutöid, et jääks aega lugeda.
 - Lasta **tundide ajal** põnevaid raamatuid lugeda.
 - Premeerida, näiteks mingi auhind loetud raamatu eest.
 - Anda näiteks 4 raamatut, mille seast üks valida.
 - Tutvustada tundides erinevaid žanreid, et tekiks teadmine, mis meeldib.
 - **Tähtsustada rohkem lugemist** ning luua mugavaid keskkondi lugemiseks.

Et siis ...

armsad
raamatukogu-
hoidjad!

Tehke seda, mida te juba niigi hoolega teete ...

- Raamatute tutvustused, „reklaam“.
- Lugemistunnid.
- Põnevad külalised.
- Kasutada reklaamijatena eakaaslast.
- Üritused.
- Konkursid.
- Eeskujuks olemine.
- KOOSTÖÖ!

TEIE ARVAMUS LOEB LASTELE!

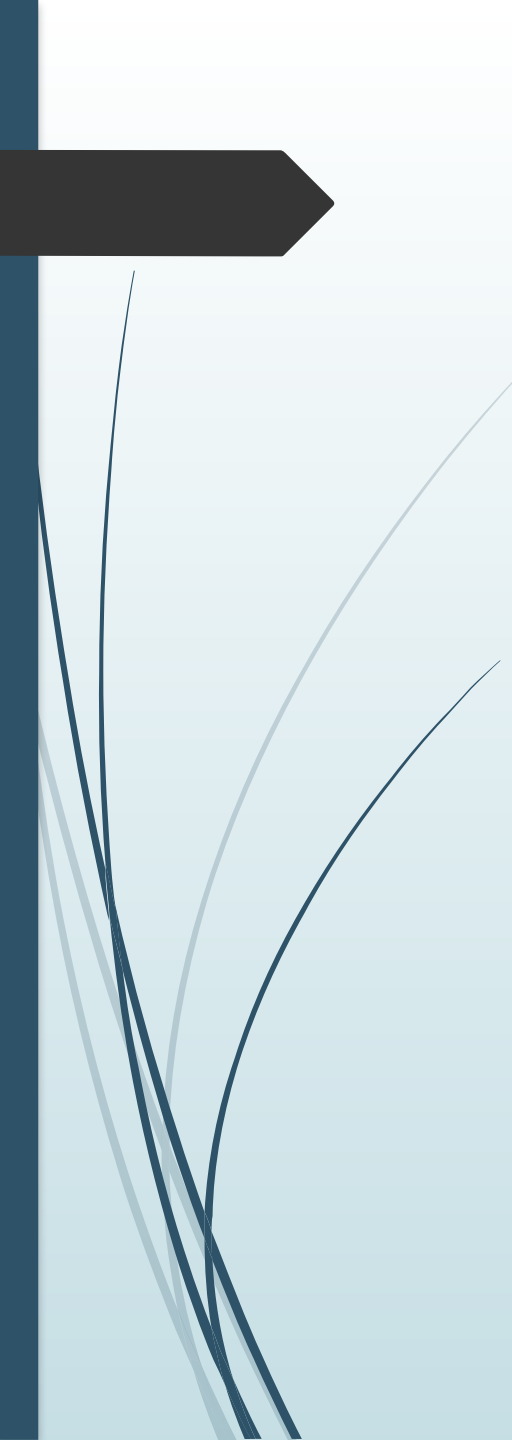
AITÄH!

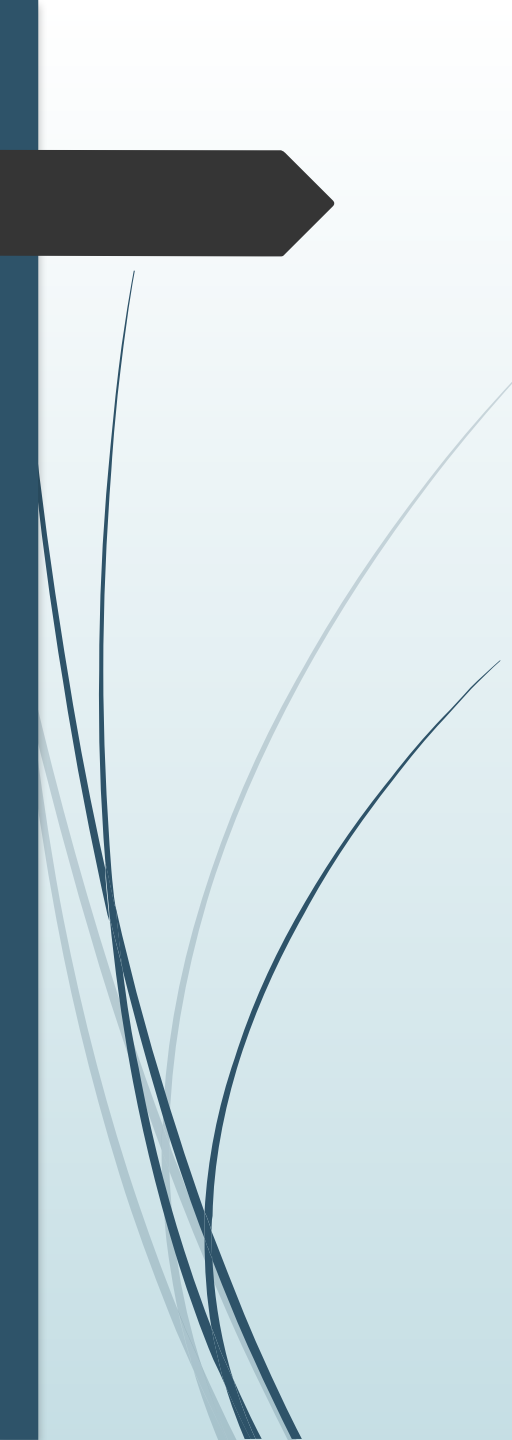

Soovitusi õpetajale õpilastele lugemishuvi tekitamiseks:

- **näidata ja tutvustada eakohaseid raamatuid**, lugeda ette katkendeid, jagada lugemiseks soovitusi või ülesandeid, vahendada oma lugemiskogemusi;
- rõhutada loetu väärtust teadmiste ja kogemuste rikastajana, **veenda, et kirjandus pakub võimalusi avastada iseennast** ja oma maailma, kogeda emotsioone;
- **teha eri ainete õpetajatega koostööd** (*nt iga uue semestri esimesi tunde alustavad aineõpetajad vestlusega sellest, mida neile meeldib lugeda, või tutvustavad raamatuid, mis on neid mõjutanud või mida nad hiljuti on lugenud*);

-
- **kutsuda kooli kirjanikud** või teised kirjandusvaldkonna inimesed (nt tõlkijad, kirjastajad, kriitikud).
 - **korraldada koolis lugemishuvi ja -oskusi kujundavaid üritusi** (nt mälumänge, luulehommikuid), luua klassis oma kirjandustraditsioone (nt valida nädala luuletus, teha raamatute edetabel, asutada koolidevaheline kirjandusfoorum või raamatublogi);
 - **pakkuda õpilastele lugemisel valikuvõimalusi**, võimaldada lugeda seda, mida noor inimene ise soovib, kaasata noored raamatuvaliku aruteludesse, viia nad raamatukogusse.

-
- **hinnata iga õpilase iseseisvust lugemisvara valikul ja loetu üle arutlemisel, väärtustada iga õpilase isikupära lugejana;**
 - **mitmekesisitada kirjandustekstidega töötamise meetodeid,** kasutada teoste käsitlemisel draamaõpetuse võtteid, muusikat, mängu ja meediat, ka digitehnoloogilisi võimalusi;
 - **kuulata audioraamatuid,** kus kirjanikud ise oma loomingut loevad või näitlejad seda esitavad, uurida e-raamatute valikuid veebis;
 - **vahendada kirjandusteoseid paralleelselt kas filmide või lavastustena,** võrrelda omavahel kirjandusteost ja selle põhjal valminud ekraniseeringut;

koostada rühmatööna vabalt valitud raamatu reklaam (nt kaanetekst, vaatmik, trailer);
käsitleda rohkem uuemat laste- ja noortekirjandust, tuua õpilane lähemale **tänapäeva kirjandusele**;

esitleda loetud raamatute põhjal valminud loovtöid (nt arvustus, lugemispäevik, koomiks), aga ka muud ilukirjanduslikku omaloomingut kooli almanahhis, kodulehel või blogis;

anda õpilastele võimalus kirjutada kirjanduslikku omaloomingut eri stiilis ja žanris.

lasta vanema klassi õpilastel kirjutada ja kujundada algklassi õpilastele jutu- või luuleraamat;

viia läbi ülekoollisi lugemistunde, korraldada koolis lugemisklubi või lugemisöö;

jne.

(<https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Kirjandus>)